

Kmetijske zadruge in odkup kmetijskih pridelkov

V petih mesecih so v smederevskem okraju zadruga presegle obseg lanskega odkupa

Kmetijske zadruge v smederevskem okraju se čedalje bolj ukvarjajo z odkupom kmetijskih pridelkov. Letos so na tem področju razvile neprimerljivo večjo delavnost kakor prej, kar kažejo tudi rezultati doslej opravljenega odkupa. Te trditve bodo podkrepili s tabelo o poslovanju zadrug v lanskem in letošnjem letu.

Poslovanje kmetijskih zadrug v letu 1955

	Dobiček
(v milijonih)	
Skupni promet	1.043 24,4
Odkup kmetijskih pridelkov	313 11
Drugo	730 13,4

Letošnji plan poslovanja

	(v milijonih)
Skupen promet	2.000
Odkup kmetijskih pridelkov	1.300
Drugo	700
Realiziran odkup kmetijskih pridelkov v 5. mesecih	400

Medtem ko je imel lani odkup kmetijskih pridelkov precej skromno mesto in je bil manjši od tretjine vsega prometa, so zadruga letos že v prvih petih

(Nadaljevanje s 6. strani)
dar pa ga ne bodo razdelili zadrugnikom, temveč so ga vrnil v zadrugne sklade zato, ker ni evidence, po kateri bi lahko dali vsakemu zadrugniku to, kar mu pripada. Razen tega niti še sedaj ni resnih priprav, da bi to pomanjkljivost vsaj letos odpravili in da bi končno uredili potrebno evidenco. Minilo je že več kakor pol leta. Tako zadrugniki tega koristnega ukrepa praktično niso občutili in če zadruga ne bo nekaj ukrenila, ga še dolgo ne bodo deležni.
Tudi glede razdelitve skladov, ustvarjenih lani, si v zadrugi še vedno niso na čistem. Še vedno nimajo plana. Zato so bili vzroki. Čakali so na nekatere predpise, pa tudi okrajna zadruga zveza je delala na tem, da bi se zadruga ne spuščale v odločitve, ki bi jih sprejele v naglici, brez temeljitih priprav. Vendar je vtis, da tudi s temi pripravami v zadrugi še niso prišli daleč.
Ob koncu moramo posebej opozoriti tudi na prispevek sklada okrajne zadrugne zveze za sanacijo zadrug. Ta prispevek plačujejo po sklepu okrajnega ljudskega odbora vse zadruga na področju okraja ter služi za izboljšanje položaja v tistih zadrugah, ki so finančno slabe. Ne zdi se nam pravilno, da se poravnajo tako slabosti v delu nekaterih kmetijskih zadrug na račun tistih zadrug, ki so dobro poslovale. Ko pa gre za objektivno upravičene izgube, je mogoče iskati tudi druge rešitve.

M. J.

mesecih presegle to številko. Vzeto skupno za vse leto bo odkup kmetijskih pridelkov po planu znašal blizu tri četrtine vsega poslovanja vseh kmetijskih zadrug. V smederevskem okraju razen tega trdijo, da bodo postavljeni plan, ker odkupna sezona za kmetijske pridelke še nastopa, posebno pa glede grozdja in vina, daleč presegli. Pogoje za to imajo. Skladišni prostor ni problem, pravtako pa je rešeno vprašanje ambalaže. V začetku leta je predstavljal težavo kredit. Zadruga niso imele dovolj sredstev, vendar je bil tudi ta problem sedaj odpravljen.

Vse zadruga v okraju — skupno jih je 43 — sodelujejo pri odkupu, le 4 med njimi pa imajo pri tej dejavnosti izgubo. Druge ustvarjajo pri odkupu kmetijskih pridelkov dobiček, ki se v povprečju za ves okraj g" je okoli 3,6 %. Številke kažejo, da so zadruga v trgovini

s kmetijskimi pridelki dosegle večji dobiček kakor pri poslovanju v drugih vejah.

Najboljše uspehe so pri odkupu kmetijskih pridelkov dosegle pri sklepanju pogodb za sladkorno peso, oljnice in druge industrijske rastline. V smederevskem okraju so v nasprotju s trditvami, da zadruga na tem področju ne bodo mogle doseči dobrih rezultatov, izpolnile plan sklepanja pogodb za sladkorno peso s 95 %, sklepanja pogodb za oljnice in industrijske rastline pa z okoli 100 %. Zadovoljive uspehe so dosegle tudi pri sklepanju pogodb za pšenico in koruzo. V zadrugah trdijo, da bi sklepanje pogodb daleč preseglo postavljene plane, če bi bilo na razpolago dovolj umetnih gnojil, ki jih je bilo ob podpisu pogodbe treba izročiti proizvajalcem.

Dosedanje izkušnje pri odkupu kmetijskih pridelkov kažejo v smederevskem okraju, da so kmetijske zadruga sposobne opraviti tudi to zelo važno in zamotano nalogo. B. S.

KMETIJSKO POSESTVO »ERDUT« JE UVEDLO NOVO ORGANIZACIJO DELA

Eno prvih posestev v Slavoniji, ki so uvedla novo organizacijo dela, je kmetijsko posestvo Erdut. Na tem posestvu so delavci plačani po enoti pridelka. To ima odločilen pomen, ker tako pri delavcu raste zanimanje za povečanje pridelka.

Novi sistem predvideva 12 kategorij pridelkov. Skupine delavcev lahko same izberejo višino pridelka, za katero se želijo pogoditi. Hkrati s tem si izberejo tudi višino plačnega sklada, ki naj ga dosežejo. Ko se je domenila za višino donosa, dobi skupina dogovorjeni material. Na račun zasluga dobi akontacijo v višini tarifnih postavk. Ko pa izroči gotov pridelek, napravijo končni obračun in izplačilo. Razen plače, ki jo dobi na podlagi količine pridelka, sodeluje skupina tudi pri dobičku, ki je nastal pri prihrankih materiala in zaradi racionalnejše proizvodnje. Skupina sodeluje tudi pri razdelitvi skupnega dobička celotnega posestva.

Eden od smotrov novega sistema je v tem, da bi se gojile tiste kulture, ki so bolj rentabilne in za katere obdelavo bi

lahko maksimalno uporabili mehanizacijo. Tako sedaj na celotnem posestvu gojijo le 9 kultur namesto 22, kolikor so jih poprej. — Hkrati s tem se je zmanjšala tudi delovna sila.

Z delovnimi skupinami se pogodijo za donose, ki so za 30% večji, kakor pa znašajo povprečni donosi zadnjih štirih let. Letos predvidevajo, da bodo dosegli povprečni donos 26 metrskih stotov pšenice, 80 metrskih stotov koruze v storžih, 30 metrskih stotov ječmena na ha itd. Pričakujejo, da bo nova organizacija dela znatno prispevala k povečanju donosa, ker je delavec sedaj bolj samostojen in bolj odgovoren za pridelek.

Lansko leto je kmetijsko posestvo »Erdut« ustvarilo bruto proizvod v znesku 212 milijonov dinarjev in 10.200.000 din dobička. Za leto 1955-56 so planirali povečanje bruto proizvoda na 224 milijonov, dobička pa na 18,5 milijonov dinarjev. To je treba doseči z manjšo količino dela. Število delavcev so zmanjšali od 287 na 168. Plačni sklad se je v primerjavi z lanskim letom zmanjšal za 6 milijonov dinarjev.

Politika cen kmetijskih pridelkov v Zahodni Nemčiji

Z zakonom o kmetijstvu, ki je stopil v veljavo septembra 1. 1955, so bili postavljeni določeni okvirji za dejavnost države pri podpiranju kmetijstva. Sama aktivnost države je na tem področju prej rezultat določenih političnih razmerij ali kakor pa graditve nekega določenega sistema podpiranja kmetijstva, ki bi ob določenih pogojih deloval celo avtomatično.

Zakon sam se ne opredeljuje za neko vrsto ukrepov, temveč se postavlja za smoter, da z različni ukrepi v področju trgovine, davkov, kreditov in politike cen usposobi nemško kmetijstvo, da nadomesti svoje zaostajanje v razmerju do drugih gospodarskih vej. Da bi se mogla država odločiti za kakršen koli sistem ukrepov, je treba predhodno vsako leto izdelati pregled o oblikovanju dohodkov v kmetijstvu. Kmetijsko bilanco je treba izdelati na temelju knjigovodskih podatkov o poslovanju 6.300 do 8.000 gospodarstev. Na osnovi takega pregleda se vlada izjavlja ali ustreza meze najetih in družinskih delavcev mezam v ustreznih poklicih, ali so lastniki gospodarstev dosegli razumne dobičke in ali je bil dosežen ustrežajoči dohodek o kapitala, ki je bil investiran v kmetijstvo. To mnenje mora temeljiti na analizi poslovanja gospodarstev, ki delajo v povprečnih pogojih — ki zagotavljajo — že jih ustrežno vodijo — stalni in edini vir eksistence svojemu lastniku in njegovi družini. Če misli vlada, da je v kmetijstvu doseženi dohodek

rezadosten, mora podvzeti ukrepe za izboljšanje takega položaja.

Čeprav so ukrepi za podpiranje kmetijstva precej nejasno označeni, je vendarle državna intervencija v kmetijstvu močna, temelji pa na štirih zakonih, ki regulirajo trg: na žitu in krmilih, na sladkorju, na mleku, mlečnih izdelkih in maščobah; na govedu in mesu. Reguliranje tržišča teh izdelkov je dolžnost »Uprave« za uvoz in zaloge. Čeprav kmetijska proizvodnja zadostuje za 70 do 75 odstotkov domašnih potreb v hrani, je Nemčija pomemben uvoznik hrane. Uvoz hrane in drugih kmetijskih pridelkov tvori 93 do 98 odstotkov vsega uvoza. Izvoz kmetijskih pridelkov je omejen na 2 do 3 odstotke skupnega izvoza. Najvažnejša naloga te uprave je, da učinkuje z določeno politiko uvoza na tvorbo zalog in tako na gibanje notranjih cen tistih kmetijskih pridelkov, ki spadajo v njeno pristojnost, da jih vzdržuje na določeni ravni in da podvzame ukrepe, s katerimi se ognejo veliki fluktuaciji cen. Zakon predpisuje, da je treba izdelati letne programe preskrbe z žitom sladkorjem in mesom in na temelju teh programov voditi nato določeno politiko uvoza in tvorbe zalog. Državna zaloge žita so na primer v letu 1954-55 porasle za 716.000 ton. Stroški take politike bremene državni proračun.

Predpisi, s katerimi regulirajo tržišče, so za posamezne pridelke različni. V Nemčiji

pripisujejo velik pomen vzdrževanju določene ravni cen žita, ker znatno vplivajo na splošno ravni cen kmetijskih pridelkov. Vsako leto z zakonom določajo najvišje in najnižje cene žita. »Uprava za uvoz in zaloge« je dolžna odkupovati od proizvajalcev žito po minimalni ceni — če se cena na trgu zniža pod minimalno ceno — in da ga prodaja predelovalni industriji in potrošnikom po maksimalni ceni, tudi tedaj ko je cena na domačem trgu višja od te cene. Uvožene količine žita prodajajo na domačem trgu po določeni ceni. Kar se tiče proizvodnih cen za pšenico in rž, imajo štiri cene cen. Ravni cen so prilagojene prometnim stroškom, da bi usmerjali gibanje žita iz proizvajalnih v potrošniške središča. Notranji nivo cen je nižji od mednarodnega in je ugoden predvsem za velika gospodarstva, ki so največji proizvajalci. Ceno sladkorne pese določijo vsako leto z dekretom vlade.

Reguliranje tržišča z mlekom stoji na monopolističnem položaju mlekarških podjetij, ki imajo določena področja za zbiranje mleka. Da bi zaščitili potrošnika je cena mleka v trgovini za drobno maksimirana. Cene izenačujejo tako, da zagotavljajo proizvajalcem enake dohodke. Davke na potrošnje mleka je vira sredstev za sklad poddržanih cen mleka. Reguliranje cen mesa opravljajo z uvozno kontrolo. Zadrugne organizacije nimajo kakšnega posebnega položaja

pri reguliranju notranjega tržišča s kmetijskimi pridelki.

Oblikovanje cen vrtninskih pridelkov je svobodno, vendar je njihova proizvodnja zaščitena s carinami. Carina se spreminja v skladu s sezono. Najvišja je tedaj, ko pridejo na tržišče domači pridelki. Carina na uvoz sveže vrtnine znaša 25 odstotkov od njene vrednosti. Kondenzirano in polnomastno mleko v trahu je skupno s svežim sadjem in vrtninami glavni pridelek, ki ni liberaliziran.

Za uvoz sadja in vrtnin sta v veljavi dva režima. Eden velja za države članice »Organizacije za evropsko gospodarsko sodelovanje«, drugi pa za druge države. Sistem takolemevanih »rokov, ko je uvoz zabranjen, ki so ga uveljavili proti vsem državam je bil na temelju specialnih sporazumov s posameznimi državami članicami, gornje organizacije zamenjan s sistemom minimalnih cen v trgovini. Nizozemsko je določeno, da se uvoz sadja in vrtnin iz Nizozemske ustavi, kadar se znižajo cene teh pridelkov na nizozemski avkolah pod določene minimalne cene. Z Italijo se priraž uvoz vrste pridelkov, ko cene ki jih dosežejo proizvajalci v Nemčiji, padejo pod določene minimalne cene. Podobni sporazumi so v veljavi s Švedo in Belgijo za nekatere vrtniške pridelke. V začetku leta 1955 so znižali carinske postavke v nemški carinski tarifi — vendar je niso znižali kmetijskih pridelkov.

M. H.